

SỐ 16

PHẬT NÓI KINH THI-CA-LA-VIỆT LẠY SÁU PHƯƠNG

Hán dịch: Đời Hậu Hán, Sa-môn An Thế Cao.

Phật ở trong núi Kê thuộc thành Vương xá.

Bấy giờ, có vị con trai Trưởng giả tên Thi-ca-la-việt, sáng sớm dậy, tắm rửa chải đầu, mặc áo đẹp, hương về phương Đông lạy bốn lạy, phương Nam lạy bốn lạy, phương Tây lạy bốn lạy, phương Bắc lạy bốn lạy, ngẩng lên trời lạy bốn lạy, cúi xuống đất lạy bốn lạy. Phật đi vào thành khát thực, từ xa trông thấy như vậy, liền đi đến nhà vị ấy để hỏi lý do:

–Tại sao anh lại lạy sáu phương? Việc này tương ứng với pháp gì?

Thi-ca-la-việt thưa:

–Khi cha con còn sống dạy con lạy sáu phương. Con chẳng biết tương ứng với pháp gì. Nay cha con đã mất, con không dám trái lệnh.

Phật dạy:

–Cha anh dạy anh lạy sáu phương không phải dùng thân lễ bái.

Thi-ca-la-việt liền quỳ xuống bạch Phật:

–Cúi mong Phật giải thích ý nghĩa của sự lạy sáu phương này cho con.

Phật dạy:

–Hãy lắng nghe và ghi nhớ. Trưởng giả là người thông minh trí tuệ nếu có thể giữ gìn bốn giới không có vi phạm thì đời này được mọi người kính nể, đời sau được sanh lên trời:

1. Không giết hại quần sanh.

2. Không trộm cắp.
3. Không lấy vợ người.
4. Không nói dối, nói hai lưỡi, tâm dục, tham dâm, sân hận, ngu si, phải tự kiểm chế đừng có nghe theo.

Nếu không tự kiểm chế bốn sự việc này thì tiếng xấu ngày một tăng, như mặt trăng đã lặn, ánh sáng mất đi thành tối tăm. Còn ai tự kiểm chế được việc ác này thì như mặt trăng lúc mới mọc, ánh sáng càng lúc càng tỏ, cho đến ngày rằm là lúc mặt trăng tròn đầy nhất.

Phật dạy:

– Lại có sáu việc làm cho tiền tài mỗi ngày một hao giảm:

1. Thích uống rượu.
2. Thích cờ bạc.
3. Thích ngủ sớm dậy trễ.
4. Thích mời khách và cũng muốn được người ta mời lại.
5. Muốn kết thân cùng với ác tri thức.
6. Kiêu mạn khinh người.

Phạm bốn việc ác ở trên và lại làm sáu việc này sẽ phương hại đến hạnh lành, cũng như không ích lợi trong vấn đề sinh kế, khiến cho tiền bạc ngày một hao giảm, thì việc lễ bái sáu phương có ích lợi gì.

Phật dạy:

– Ác tri thức có bốn hạng:

1. Bên trong có tâm oán thù, bên ngoài giả làm tri thức.
2. Đối với người trước mặt thì nói tốt sau lưng thì nói xấu.
3. Khi bạn có việc cần cấp, trước mặt bạn thì tỏ ra sầu khổ, sau lưng thì ấp ủ vui mừng.
4. Bên ngoài như thân lấm, nhưng bên trong lại mưu oán.

– Thiệt tri thức cũng có bốn hạng:

1. Bên ngoài như oan gia, bên trong lại có lòng nhân hậu.
2. Trước mặt người thì thẳng thắn can ngăn, bên ngoài thì đề cao việc tốt của người.
3. Gặp khi bệnh hoạn, kẻ quan quyền làm cho bạn lo âu sợ sệt thì tìm cách giúp đỡ hóa giải.
4. Thấy bạn nghèo túng cũng không bỏ rơi, thường nghĩ cách tìm phương tiện muốn cho được giàu có.

– Ác tri thức cũng có bốn hạng:

1. Khó can gián, khó dạy dỗ làm điều thiện, cùng kẻ ác làm thân.
2. Dù có dạy bảo cũng không thích nghe vì làm bạn với kẻ uống rượu cho nên thích hợp với người nghiện rượu.
3. Dù có dạy bảo thì bảo thủ, lại còn gây nhiều chuyện.
4. Dạy bảo làm bạn với kẻ hiền nhưng lại quen thân với bạn bè cờ bạc.

–Thiện tri thức cũng có bốn hạng:

1. Thấy người bần cùng đói rách thì giúp cho sinh sống.
2. Không tranh hơn thua với người.
3. Thường hay thăm viếng.
4. Đi đứng luôn luôn tưởng nhớ.

–Thiện tri thức lại có bốn hạng:

1. Bị quan lại bắt bớ thì đem về che giấu, chờ sau sẽ giải quyết.
2. Có tật bệnh, ốm đau thì đem về nuôi dưỡng, chăm sóc.
3. Nhận biết bạn có sự chết chóc thì lo việc chôn cất.
4. Nếu biết bạn đã chết, lại nghĩ tưởng đến gia đình bạn.

–Thiện tri thức lại có bốn hạng:

1. Bạn muốn tranh giành, đấu đá thì ngăn cản.
2. Bạn muốn theo kẻ ác tri thức thì khuyên can đừng theo.
3. Bạn không muốn làm ăn thì khuyên bảo lo làm ăn.
4. Bạn không thích theo đạo pháp thì dạy bảo làm cho có niềm tin,

vui vẻ.

–Ác tri thức lại có bốn hạng:

1. Bị xâm phạm ít mà sân hận nhiều.
2. Khi có việc gấp rút nhờ cậy thì không chịu làm.
3. Thấy người khi có việc nguy cấp thì bỏ trốn.
4. Thấy người chết chóc thì bỏ đi không quan tâm.

Phật dạy:

–Hãy chọn người tốt để theo, kẻ ác để tránh. Ta nhờ làm bạn với thiện tri thức mà tự mình được thành Phật.

Phật dạy:

* Lạy về phương Đông, ý nghĩa là:

–Con thờ cha mẹ phải có năm việc:

1. Phải nhớ lo làm ăn.

2. Phải dậy sớm để sai bảo người giúp việc đúng giờ cơm nước.
3. Đừng để cha mẹ lo âu.
4. Phải nghĩ đến công ơn của cha mẹ.
5. Cha mẹ bệnh tật thì phải lo lắng tìm thầy thuốc trị liệu.

–Cha mẹ đối với con cũng có năm việc:

1. Phải nhớ khiến cho con bỏ ác theo thiện.
2. Dạy cho con chăm lo học hành.
3. Dạy cho con trì kinh giữ giới.
4. Phải biết lo dựng vợ gả chồng cho con.
5. Trong nhà có của cải gì phải để cho con.

* Lạy về phương Nam, có ý nghĩa là:

–Đệ tử thờ thầy phải có năm việc:

1. Phải cung kính tán thán.
2. Phải nhớ ơn thầy.
3. Phải nghe theo lời thầy dạy.
4. Nhớ nghĩ không nhàm chán.
5. Nên hết lòng theo và khen ngợi thầy.

–Thầy dạy đệ tử cũng có năm việc:

1. Phải làm cho mau hiểu biết.
2. Hãy làm cho đệ tử mình hơn đệ tử người khác.
3. Muốn làm cho điều đã biết nhớ mãi không quên.
4. Các hoài nghi đều giảng giải.
5. Muốn khiến đệ tử trí tuệ hơn thầy.

* Lạy về phương Tây, có ý nghĩa là:

–Vợ thờ chồng phải có năm việc:

1. Chồng đi đâu về phải đứng dậy nghênh tiếp.
2. Khi chồng đi khỏi phải lo mọi việc nấu nướng, quét dọn chờ chồng về.
3. Không được có lòng dâm dục với người khác, chồng có trách mắng cũng không được có thái độ trách mắng lại.
4. Hãy làm theo lời chồng răn dạy, có nhặt được vật gì cũng không được che giấu.
5. Khi chồng ngủ nghỉ, phải lo sắp xếp xong rồi mới ngủ.

–Chồng đối với vợ cũng có năm điều:

1. Đi đâu phải cho vợ biết.
2. Việc ăn uống đúng giờ, cung cấp áo quần cho vợ.
3. Phải cung cấp vàng bạc châu báu.
4. Những vật ở trong nhà nhiều ít đều phải giao phó cho vợ.
5. Không được ngoại tình, bằng cách nuôi dưỡng, hầu hạ, chuyển tài sản.

* Lạy phương Bắc là mình đối với người thân thuộc bằng hữu có năm việc:

1. Thấy làm việc ác thì riêng đến chỗ vắng mà can gián, khuyên ngăn.
2. Thấy việc nguy cấp dù rất nhỏ cũng mau chạy đến cứu giúp.
3. Có việc nói riêng, không được nói cho người khác nghe.
4. Phải kính mến khen ngợi nhau.
5. Có vật tốt dù nhiều, dù ít cũng nên phân chia cho nhau.

* Lạy dưới đất có nghĩa là:

–Chủ đối với người giúp việc phải có năm việc:

1. Phải đúng giờ cho ăn uống và cho quần áo.
2. Khi bị bệnh hoạn phải gọi thầy thuốc đến điều trị.
3. Không được đánh đập.
4. Họ có cửa riêng thì không được chiếm đoạt.
5. Những vật phân chia phải phân chia đồng đều.

–Tôi tớ đối với chủ cũng có năm việc:

1. Phải lo dậy sớm, đừng để chủ nhà gọi.
2. Khi làm việc phải hết lòng.
3. Phải thương tiếc đồ vật của chủ, không được vứt bỏ cho người khác.
4. Chủ nhà đi về phải đưa rước.
5. Phải khen ngợi điều hay, không được nói điều xấu của chủ.

* Hưởng lên trời lễ bái có nghĩa là người phụng sự các bậc Sa-môn, Đạo sĩ cần làm năm việc:

1. Hưởng đến các vị ấy với thiện tâm.
2. Chọn lời hay mà nói.
3. Lấy thân cung kính.
4. Phải quyển luyện hâm mộ.

5. Sa-môn, Đạo sĩ là bậc thiện sĩ trong loài người, phải cung kính, thờ phụng, thưa hỏi về phương cách để thoát khỏi nỗi khổ nơi cuộc đời.

–Sa-môn, Đạo sĩ có sáu điều nhớ nghĩ đến phạm nhân:

1. Dạy họ bố thí, không được tham lam keo kiệt.
2. Dạy cho họ trì giới, không được phạm sắc dục.
3. Dạy cho họ nhẫn nhục, không được giận hờn.
4. Dạy cho họ tinh tấn, không được kiêu mạn, lưỡi biếng.
5. Dạy cho họ nhất tâm, không được buông lung.
6. Dạy cho họ sự hiểu biết, trí tuệ không được ngu si.

Sa-môn, Đạo sĩ dạy anh bỏ ác làm lành, khai thị con đường chánh đạo, ơn ấy lớn hơn cha mẹ. Hãy làm như vậy, xem như lúc cha anh còn sống dạy anh lạy sáu phương, lo gì mà không phú quý.

Thi-ca-la-việt liền thọ năm giới, làm lễ lui ra.

Phật nói bài kệ:

*Gà gáy cần dậy sớm
Xuống giường vận y phục
Súc miệng để tâm tịnh
Hai tay dâng hương hoa.
Phật cao hơn chư Thiên
Quỷ thần không bì kịp
Cúi đầu nhiều tháp chùa
Vòng tay lạy mười phương.
Hiền giả không tinh tấn
Gióng như cây không rễ
Rễ đứt cành lá khô
Khi nào mới liền được.
Người hái hoa giữa ngày
Hoa tươi được bao lâu
Phóng tâm tự buông ý
Mạng qua rồi nói gì.
Người phải nghĩ vô thường
Nó đến không hẹn trước
Phạm lỗi không tự biết
Mạng qua vì tự khinh.
Nay phải vào Nê-lê
Khi nào mới ra được*

Hiền giả nghe lời Phật
Trì giới chớ có nghi.
Phật như cây hoa tốt
Ai mà chẳng mến yêu
Nơi nơi nghe tiếng Ngài
Tất cả đều hoan hỷ.
Khi ta được quả Phật
Mong được như Pháp vương
Vượt qua đường sanh tử
Tất cả được giải thoát.
Tâm nương theo giới đức
Phước báo thường theo ta
Pháp thiện nay lớn dần
Trọn xa ba nẻo ác.
Giới trừ hết lo sợ
Phước đức ba cõi quý
Quỷ thần tà độc hại
Không phạm người có giới.
Đọa thế tục khổ đau
Mạng nhanh như điện chớp
Già, bệnh, chết đến ngay
Chẳng kể là hào quý.
Chẳng ai để nương tựa
Không chỗ nào trốn được
Phước trời còn phải hết
Mạng người há dài lâu.
Ở nhà của cha mẹ
Thí như người khách trọ
Mạng trước thọ đã hết
Bỏ cũ thọ thân mới.
Tất cả do hành động
Xoay vần như bánh xe
Khởi diệt theo tội phước
Sanh tử mười hai nhân.
Hiện thân không thác loạn
Tế độ khắp mọi người
Thương chúng rơi đường tà

Trôi giạt nơi vực thẳm.
Siêng năng dùng sáu độ
Tu hành đạt như nhiên
Cho nên cúi đầu lạy
Qui mạng Thiên Trung Thiên.
Thân người đã khó được
Được thân lại tham dục
Ý thức đối tham dâm
Thọ, tưởng không nhàm chán.
Dự bị ở đời sau
Hoan hỷ đến địa ngục
Sáu tình đã đầy đủ
Tự mình chịu khổ đau.
Tất cả phải chánh tâm
Ba đời thân thức tốt
Không tham đắm tám nạn
Tùy hạnh sanh mười phương.
Sanh đâu cũng tinh tấn
Sáu độ là cây cầu
Tuệ rộng lớn khuyên răn
Tất cả nhờ trí Phật.

